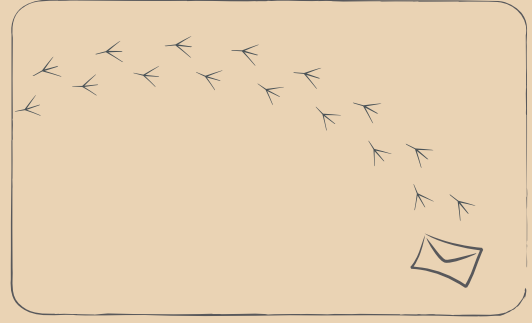

Siviliz

Ağustos 2010 • Sayı 24
ISSN 1306-5297

Avrupa Birliği tarafından desteklenen ve STGM tarafından yürütülen "Etkin Katılım İçin Sivil Toplumun Gelişimi" Projesi bültenidir, iki ayda bir yayımlanır.

Yoksulun mirası

Yoksulluk, insanlık için en süreli ve kapsamlı şiddet türüdür. Üstelik ana-babadan evlatlara miras olarak kalır. Kuşaklar boyu sürer gider. Yoksul ailelerin çocukları ana-babalarından yoksul yaşamanın püf noktalarını da öğrenirler. Az malzemeye yemek yapmayı, fatura ödemededen elektrik, su kullanmayı. Doktora gitmeden tedavi olmayı.

Yoksulluk; her yaş, cins ve ırktan insanlar üzerinde benzer şiddeti ve travmaları yaratır. Ama yoksulluğun en vurucu ve kalıcı hasar bıraktığı kesimler çocuklardır. İnsan olmanın gereklerini daha anne karnıdayken yaşayamaz çocuklar. Bu nedenle yoksul annenin rahmine düşmüş çocukların büyük bölümü doğar doğmaz ya da bir yaşına gelmeden ölüp giderler. Beslenme, barınma, ısınma, giyinme, sağlık gibi temel hakları ellerinden alınan çocuklar hep eksik kalırlar. Ve birer yetişkin olduklarında topluma tepkili, öfkeli ve yeniktirler.

Şüphesiz ezilen cins olarak kadınlar da yoksullukla bir kez daha ezilirler. Yoksul kadınlar varlıklı kadınlardan çok daha farklı sorunlarla boğuşurlar. Bu farklılıklar kadın olmaktan kaynaklı ortak ezilmişliklerin farkındalığını zorlaştırır. Dolayısıyla kadın özgürlük mücadelesi önünde önemli bir handikap olarak sürer gider.

Bilim insanları çok yıllar önce ezen-ezilen çelişkinin temel çelişki olduğunu ortaya çıkardılar. Kuramlar yazıldı, sistemler denendi. Ama günümüz dünyasında bu çelişki yok edilemedi. Hatta globalleşen dünya global yoksulluğu büyüttü

devleştirdi. Ezenlerin bir avuç, ezilenlerin milyarlarca insan olduğunu düşündüğünüzde bu çemberin neden kırılmadığı düşüncesi çıldırtıcı.

Bence temel sorun, ezilenlerin bu çelişkiyi örgütleyememesinde gelip düğümleniyor. Devletler ve devletleri yöneten hükümetler içindeki bir avuç insanın istedikleri zaman savaşları yaratmasına engel olamıyoruz. Ki o savaşların istisnasız tamamında yoksulların birbirini öldürdüğünü bildiğimiz halde. Bu yaman çelişki kadınları

sınıflandırdığı için ataerkillikle ortak mücadeleyi imkansızlaştırıyor. Böylece bir avuç erkek, ataerkil düşünce sistematüğünü tüm insanlık üzerinde uygulamayı sürdürüyor.

Bu böyle gelmiş olsa da böyle gitmemeli. İnsanlık onurunu yok eden, yaşamı küçük bir azınlık dışında milyarlarca insana işkenceye dönüştüren yoksullukla mücadele etmek için daha kapsamlı, daha etkin

ve hızlı çözümler üretmeye mecburuz. Çocuklarımıza yoksulluğumuzu miras bırakmaktan vazgeçmeliyiz. Yoksulluğu kaderimiz olmaktan çıkartmalıyız. Biz ezilenler bu yaman çelişkiyi örgütlemek zorundayız.

Fatma Nevin Vargün

STGMD Yönetim Kurulu Yedek Üyesi,

Amargi Dergisi Yayın Kurulu ve FeministBiz Üyesi

12 Ağustos Dünya Gençlik Günü

12 Ağustos Uluslararası Gençlik Günü Birleşmiş Milletler tarafından 1995 yılında kabul edildi ve 1999 yılından bu yana etkinliklerle kutlanıyor. Birleşmiş Milletler'in desteği ve Uluslararası Barış Çocuğu Örgütü'nün organizatörlüğünde düzenlenen Dünya Gençlik Kongresi'nin beşincisi, 1-12 Ağustos tarihlerinde İstanbul'da toplandı. Kongreye 147 ülkeden gelen 1400 genç katıldı.

Diyalog

Özel sektör-sivil toplum diyalogu

Sivil toplum örgütleri ile özel sektör arasında gerçekleştirilen ortak çalışmaların sayısı son birkaç yıldır oldukça arttı. Birçoğu kurumsal sosyal sorumluluk faaliyeti olarak tanıtılan bu çalışmaların başarılı olanları kadar ortalama bir tanıtım faaliyetini geçmeyenleri de bulunuyor. Ancak Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin mevcut durumu ve faaliyetlerini sürdürülebilmek için yeterli kaynağa erişimlerinin sınırlı olduğu düşünüldüğünde bu çalışmaların önemi bir kez daha fark ediliyor.

STGM olarak, sivil toplum örgütleri ile özel sektör arasında kurulabilecek diyalogun güçlendirilmesi, etik ilkelerinin belirlenebilmesi ve bu ilkelerin hem özel sektör hem de sivil toplum örgütleri tarafından benimsenerek uygulanabilmesi için faaliyetlerimize başladık. Faaliyetlerimizi planlarken, başta sivil toplum örgütlerinin ve özel sektörün bu alanda var olan deneyimlerini ve önerilerini dikkate alıyoruz. Sivil toplum örgütleri olarak sizlerin de bu alanda yapmış olduğunuz çalışmalar, bizlerle paylaşmak istediğiniz deneyimleriniz ve önerileriniz varsa istanbul@stgm.org.tr adresinden bize ulaşabilirsiniz.

İnsan hakları

Yoksulluk bir insan hakkı ihlali. Bunu kabul etmek için illa Bildirge'ye bakmaya gerek yok ama biz yine de bakalım. 1948'de kabul edilen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi'nin 23'üncü maddesine göre "Çalışan herkesin, kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacak düzeyde, adil ve elverişli ücretlendirilmeye hakkı vardır; bu, gerekirse, başka toplumsal korunma yollarıyla desteklenmelidir." 25'inci madde ise şöyle diyor: "Herkesin, kendisinin ve ailesinin sağlığı ve iyi yaşaması için yeterli yaşama standartlarına hakkı vardır; bu hak, beslenme, giyim, konut, tıbbi bakım ile gerekli toplumsal hizmetleri ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ya da kendi denetiminden dışındaki koşullardan kaynaklanan başka geçimini

sağlayamama durumlarında güvenlik hakkını da kapsar".

Avrupa Komisyonu 2010 yılını Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma ile Mücadele Yılı olarak ilan etti. Çünkü Türkiye'de olduğu gibi tüm dünyada da yoksulluk sorunlar listesinde birinci sırada. Biz de Siviliz'in 24'üncü sayısının temasını yoksulluğa ayırarak sivil örgütlerin bu konudaki çalışmalarını, görüşlerini sizlere getirmeye çalıştık.

Eskişehir Yerel Destek Merkezi İletişim Sorumlumuz Emre Murat Ermiş'in oğlu Selim 14 Mayıs'ta aramıza katıldı. Selim'e ve ailesine güzel, mutlu, ferah feza bir hayat diliyoruz.

"STÖ'ler sosyal gerçekliği değiştirmek için çalışmalı"

Batman'da faaliyet yürüten Nefel Yoksullarla Dayanışma ve Yoksullukla Mücadele Derneği Yaşam ve Umut Evi Proje Koordinatörü Ö. Faruk Akyüz'den çalışmaları hakkında bilgi aldık...

Nefel Derneği Batman'da hangi ihtiyaçtan dolayı açıldı ve faaliyetleri neler?

Nefel 2006 yılında bölge sivil toplum örgütlerinin ve yerel yönetimlerin desteğiyle kuruldu.

Kentsel yoksulluk ve yoksunluk bölgelerinde yaşayan ve gelişmişlik farkının derinden hissedildiği özellikle zorunlu göç mağdurlarına yönelik bir takım sosyal projeler gerçekleştiriyoruz. Özellikle yerel yönetimlerin bu sürece aktif katılımını sağlayarak yoksulluğun toplumda yarattığı derin kırılmanın yaralarını sarmaya çalışıyoruz. Ayrıca, yerel ve ulusal düzeyde farkındalığı artırıcı çalışmalar yürütmeyi amaçlıyoruz.

Kuruluşumuzdan kısa bir süre sonra Batman'da yaşanan sel felaketinden etkilenen 62 bin 851 kişiye yürüttüğümüz yardım kampanyalarıyla destek olduk. Binlerce aileye dernek çalışanları ve gönüllülerle zorunlu ihtiyaçları içeren aynı yardımlar dağıttık. Bunu takip eden dönemde de özellikle kadın ve çocukları hedefleyen aynı yardımlar dağıtmaya devam ettik.

Yüz yüze görüşmelerle Batman'da zorunlu göç mağduru ailelerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarını açığa çıkardık ve yoksullukla mücadele çerçevesinde sürdürülebilir kalkınma çabalarına kaynak olacak "Yoksulluk Haritasının Çıkarılması Projesini" gerçekleştirdik. AB'nin finanse ettiği projede, sosyo-

Sürdürülebilir gelişme başta olmak üzere birçok önemli uluslararası konunun ele alındığı kongrenin kapanışında "Gençlerin Hareket Planı" adlı bir belge onaylandı. Dünya Gençlik Kongresi, 2 veya 4 yılda bir dünyanın farklı bir ülkesinde yapılıyor.

ekonomik dışlanmanın önüne geçmeyi amaçlayan kapasite geliştirme çalışmaları yürüttük. Bu kapsamda 2 Hemşire, 1 Psikolog, 4 Toplumsal Cinsiyet Uzmanı, 2 Öğretmen olmak üzere 9 kişinin görev aldığı ve çeşitli kültürel sanatsal faaliyetleri içeren "Yaşam ve Umut Evi Projesini" tamamladık. Proje sonunda zorunlu göçün yoksulluk üzerindeki etkilerini araştıran Yoksulluk Analizi Raporu'nu hazırlayarak yerel ve merkezi yönetime sunduk.

Sizce devletin yoksulluk konusunda üstüne düşen görevler neler?

Devlet, güvenlik paranoyası üzerine kurgulanmış ve kamu kaynaklarının büyük bir bölümünü bu temelde kullanan bir yönetsel mekanizmaya dönüşmüş durumda. Devlet kaynaklarının doğru bir zeminde kullanılmadığını ve doğru ihtiyaç analizi yapılmadığını görüyoruz. Devlet eliyle dağıtılan – özellikle seçim süreçlerine denk gelen- aynı yardımlar yoksulluğu gidermediği gibi daha da derinleştiriyor. Bu durum bireyi bağımlı hale getiriyor ve üretimden koparıyor. Oysa dağıtılan aynı yardımlarla açığa çıkan bağımlı toplum

yerine sürdürülebilir yatırımlarla yoksulluğun ve yoksunluğun önüne geçilmeli. Öncelikle devlet yoksulluğu ve yoksunluğu giderici politika geliştiren sivil toplum örgütlerinin önerilerini önemsemeli ve bu doğrultuda adımlar atmalı.

Sivil toplum örgütlerine düşen görevler neler peki?

Dönem dönem sivil toplum örgütlerinin dağıttığı aynı yardımlar yoksulluğu gidermenin yanında sadece kısa vadeli rahatlamalar sağlıyor. Yoksulluğu giderici politikaların oluşturulmasında sivil toplum örgütlerinin önemli bir rolü var. Özellikle bölgelerarası gelişmişlik farklarının ve yoksulluğun giderilmesinde kamu kaynaklarının doğru yönlendirmeyle kullanımının sağlanmasında etkin çalışmalar yürütülmeli. Sivil toplum örgütlerinin bu süreçte üzerine düşen en önemli görev, yoksulluğu giderici politikalara yön vermek olmalı. Sivil toplum örgütleri, sadece var olan sosyal gerçekliği yorumlamakla kalmayıp, onu değiştirmek suretiyle bölgede yaşayan insanlara daha adil ve demokratik bir dünya sunacak biçimde hareket etmeli.

"Türkiye'nin en yoksulları zorunlu göç mağdurları"

Özellikle Adana ve Mersin'de yoğunlaşan zorunlu göç mağdurlarına destek faaliyetleri yürüten Akdeniz Göç-Der'den YK Başkanı Selahattin Güvenç sorularımızı yanıtladı...

Yoksullukla mücadele çalışmalarınız hakkında kısaca bilgi verebilir misiniz?

Akdeniz Göç-Der'in hedef kitlesi zorunlu göç mağdurları. Mağdurlar aynı zamanda, Türkiye'de en yoksul kesimi oluşturuyor. Sayısı binleri bulan mağdur kitlenin temel sorunu işsizlik ve yoksulluk. Derneğimiz, işsizlik ve yoksulluğun toplumda yarattığı toplumsal-sosyal sorunlara dikkat çekmek için çalışmalar yürütüyor. Zorunlu göç mağdurlarının sorunlarını mahalle aktivistlerimiz, derneğimize düzenli olarak aktarıyor.

2004 Temmuz ayında çıkan 5233 Sayılı Terörle Mücadelede Doğan Zararların Karşılama Kanunu kapsamında; zorunlu göç mağdurlarının yasadan yaralanmaları ve başvurular konusunda rehberlik yaptık. Şimdiye kadar yaklaşık 2000 aileyi zararın yaşandığı illere yönlendirdik, 200 aileye de Mersin'de zarar tespit komisyonlarına başvurabilmeleri için hukuksal danışmanlık yaptık ve prosedürlere uygun biçimde Mersin Valiliği'ne başvurularını sağladık. Mevcut 200 aile ilişkin gerekli bilgileri topladık, kayıt altına aldık. Hukuk komisyonumuzun tazminat yasası ve genel hukuksal sorunlar konusunda göç mağdurlarına danışmanlık görevi halen devam ediyor.

Mersin'de çoğu zorunlu göç mağduru ailelerden 35 bin kişinin yeşil kartı iptal edilmesiyle ilgili İdare Mahkemesi'ne davalar açtık ve sonuç olumlu oldu. Kazanılan davalardan hemen sonra, derneğimiz bu sosyal sorunu basın yayın aracılığı ile kamuoyuna duyurdu, sorunu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na kadar götürdü. İptal edilen yeşil kartlarla ilgili, derneğimiz mahallerde kahve toplantılarıyla halkı bilgilendirdi. Çalışmalarımızın sonunda Mersin Valiliği iptal edilen yeşil kart dosyalarını yeniden incelemeye aldı ve birçok kişinin mağduriyeti giderildi.

Mersin il sınırlarında değişik mahallerde çoğu yetim ve birinci derecede yakınını kaybetmiş 350 aile zorunlu göç mağduru

aileye kendi üyelerimizin imkânlarıyla kurmuş olduğumuz gıda fonundan temel gıda yardımı yaptık. Yılda 2-3 kere gıda fabrikalarından temin ettiğimiz gıdaları YK üyelerimiz bu aileleri ziyaret ederek veriyor. Derneğimiz kuruluştan itibaren; zorunlu göçün yoğun yaşandığı 20 mahallede 1000 aile ile yüz yüze görüşme yaparak bir göç raporu hazırladı. Rapor, ulusal ve uluslararası göç kuruluşlarına, insan hakları kuruluşlarına, ulusal düzeydeki önemli sivil toplum örgütlerine, AB'ye üye ülkelerin büyükelçiliklerine ulaştırıldı.

Derneğimizin öncülüğünde, 13 Kasım 2009'da Demirtaş Mahallesi Halk Meclisi ile birlikte "Temiz Bir Toplum İçin Her Türlü Yozlaşmaya, Çeteleşmeye, Uyuşturucuya, Hırsızlığa Karşı" halk yürüyüşü yapıldı. Yaklaşık 3000 kişinin katıldığı eylem sonunda bölge halkından ve kamu yöneticilerinden olumlu tepkiler aldık. Akdeniz Göç-Der, her yıl 14-21 Haziran tarihlerinde "Göç Haftası" etkinlikleri çerçevesinde Mersin yerelinde ve ülke genelinde çeşitli etkinlikler yapıyor. Bu yıl Göç Haftası'nda "Operasyonları Durdurun, Yeni Göçler Olmasın" başlıklı basın açıklaması yaptık.

Hedef grubunuz kimlerden oluşuyor?

Akdeniz Göç-Der'in hedef kitlesi Çukurova bölgesinde yaşayan yaklaşık 500 bin zorunlu göç mağduru. Ayrıca, birçok nedenden dolayı göç etmiş dezavantajlı gruplar da hedef kitemizde yer alıyor.

Ne tür sorunlarla ve ihtiyaçlarla karşılaşılıyorsunuz?

Dönem dönem sivil toplum örgütlerinin dağıttığı aynı Akdeniz Göç-Der, Çukurova'da özellikle Mersin bölgesinde hedef kitleye ulaşmış, onlarla sağlam bir iletişim kurmuş durumda. Ancak binlerce yoksul ve işsiz sorunlarını çözdüğümüzü söylemek mümkün değil. Biz dernek olarak, mağdurlar için hukuksal ve sosyal anlamda yol gösterici rolü oynuyoruz.

15 Ağustos Uluslararası Demokrasi Günü

BM Genel Kurulu, dünyadaki tüm ülkelerde demokrasi, kalkınma, insan hakları ve temel özgürlüklere saygının yerleşmesi için yoğun çaba harcanması gerektiği düşüncesinden hareketle 15 Eylül'ü "Uluslararası Demokrasi Günü" ilan etti. 2008 yılından bu yana 15 Eylül "Demokrasi Günü" olarak kutlanıyor.

Kadınlar yoksulluğu ev eksenli çalışarak yenmeye çalışıyor

Yoksulluğun kadın haliyle ilgili sorularımızı Ev-Eksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu'ndan Gaye Cön Şakar, Nazik Işık ve Gül Erdost'la konuştuk...

Bugün dünya yoksullarının yüzde 70'i kadınlardan oluştuğu için var olan durum 'yoksulluğun kadınlaşması' olarak adlandırılıyor. "Yoksulluğun kadınlaşması"nın nedeni ne?

Aile yapısının değişmesi, boşanmaların artması, evlilik dışı çocuk sahibi olma oranının artması ve çocukların kadınlar tarafından bakılması gibi nedenler "yoksulluğun kadınlaşması"nı açıklamak için kullanılıyor. "Yoksulluğun kadınlaşması" kavramı ilk olarak 1995'te 4'üncü Dünya Kadın Konferansı'nda tartışıldı. Çünkü yoksulların çoğunluğu kadınlar ve onlarla birlikte yaşayan çocuklar. Yoksulluk, kadın ve erkekleri farklı biçimlerde etkiliyor. Kadın yoksulluğunun belirleyici özellikleri eğitim olanaklarından yeteri kadar yararlanmamaları ve işgücü piyasasında hala ikincil konumda olmaları. Kadınların eşitsiz durumu ve toplumsal cinsiyet gerçeği, örneğin boşanmayla birlikte kadınların yoksullaşmasına yol açıyor. Kadının eğitimi ve geliri yoksa boşanma kadının sosyal statüsünü etkilediği gibi gelir düzeyini de etkiliyor.

Aile içi ekonominin çöküşünde kadının iş gücüne katılımı; düşük ücretli, fason çalışma, kayıt dışı ekonomide çalışma ve kırsal kesimde çok görülen ücretsiz aile işçisi şeklinde çalışmayla kendini gösteriyor. Bütün bunlara paralel olarak da toplumsal cinsiyet rollerinin biçimlendiği kadın olma durumu, geleneksel rollerle yetiştirilmek, kadına ev dışında gelir getirecek kadar zaman kalmamasına neden oluyor. Ev dışı çalışmada kadınlara yönelik ayrımcı tutumlar da kadın yoksulluğunu artırıyor. Tüm bu nedenler uzun yıllardır kadının yoksullaşmasının ağırlaşmasına ve kalıcılığın yol açıyor.

Kadınların büyük kısmının ev işleriyle ilgilendiğini, yani onların deyimiyle 'ev kadını' olduklarını kabul edelim, peki kadınların evde yaptığı iş çalışmaya sayılmaz mı?

Kadının ev-aile sorumluluklar kapsamında gerçekleştirdiği bakım işleri, çocukların giyimlerinin dikilmesi, kıza çeyiz, yakınlarla hediyelik eşya, kışlık gıda hazırlamak gibi aile gelirini yettirmeye ve tasarruf etmeye yönelik işler ve faaliyetler

geleneksel kadınlık-erkeklik rollerinin bir parçası. Bunlar ekonomik faaliyet sayılmıyor. Üretken faaliyetler sayılmadıkları için de mesela milli gelir içinde dikkate alınmıyor. Bu aslında kadınlar ve onların yaptıklarını görünmez kılan, toplumsal katkıları yok sayan bir yaklaşım, bir gerçek. Oysa, kadının ev içindeki üretken faaliyetleri aynı zamanda piyasada karşılığı olan beceriler. Yoksulluğun yacıklaşmasıyla, kadın gelir getirici becerilerini ailenin geçimine destek olacak şekilde değerlendirir. Ev-Eksenli Çalışma olarak adlandırılan bu değerlendirmede kadın, kendini çalışan olarak görmez. İş gücüne katılımının farkında değildir. Evde gerek kendi adına gerekse fason çalışma yapan kadın bir çalışandır. Ev-Eksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu olarak yaptığımız atölye çalışmalarının başlangıcında "aranızda kimler çalışıyor" sorusuna genellikle 20-25 kişi arasından 1 veya 2 kişi olumlu yanıt verir. Ev-eksenli çalışan kadınlar sadece yoksul kadınlar değil. Ancak yoksullar bu grup çalışan kadınlar arasında geniş bir yer tutar. Dünyada ve Türkiye'de ev-eksenli çalışan kadınlar örgütlenerek görünür olmaya başladıktan sonra, daha önce "ev kadınıyız" diyen kadınlar kendilerini çalışan olarak gördüler ve haklarını gerek aile içinde gerekse yasalar karşısında aramaya başladılar.

Ev-Eksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu'nun çalışmaları neler?

1999 yılından itibaren bir araya gelen Ev-Eksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu; ev-eksenli çalışmaya ve ev-eksenli çalışan kadınlara görünürlük kazandırmak, kadınların iş, ücret, sağlık ve güvence gibi haklar için örgütlenmesine destek olmak, kurulan örgütlerin diğer örgütlerle iletişim içerisinde olabilmeleri için mekanizmalar geliştirmek, ev-eksenli çalışma ve ev-eksenli çalışanlara ilişkin ülke politikalarının oluşumuna katkıda bulunmak, uluslararası örgütlerle iletişim içerisine girerek bu alanda yapılan çalışmalar konusunda deneyim değişiminde bulunmak, akademik çalışmalara destekte bulunarak bilimsel çalışmaları güçlendirmek, yazılı materyaller hazırlamak gibi faaliyetler yürütüyor.

"Yoksulluğa şimdilik çare değiliz ama onu azaltabiliriz"

Mikrokredi yoksulluğa çare olup olmadığını ise Türkiye Grameen Mikrokredi Programı Tepebaşı Şubesi Sorumlu Müdür Yardımcısı Polat Göl'e sorduk...

Bu program nasıl başladı?

35 yıl önce Bangladeşli Prof. Muhammed Yunus ülkesinde bambudan çeşitli eşyalar yapan kadınları görüyor. Ancak bu kadınlar bu eşyaları çok ucuz fiyatlarla tüccarlara satıyorlar. Bunun üzerine Muhammed Yunus bu kadınlara giderek onlara küçük ölçekte krediler vermeyi teklif ediyor. Böylece kadınlar sermayeye para kazandırmak yerine kendi paralarını kazanmaya, aile bütçelerine katkı koymaya başlıyorlar.

Kadının kazandığı parayı kocası kullanmıyor mu?

Biz kredi verdiğimiz kadınlarla sürekli irtibat halindeyiz, gerek geri ödemeler konusunda gerekse üretim süreçlerinde.

Bu süreçlerin hepsinde kadınların aldıkları ve kazandıkları parayı kendi işleri için ya da evdeki kendi ihtiyaçları için kullandıklarını gördük. Aslında sistem de böyle işliyor. Daha sonra 117 ülkede faaliyete başlamış ve aileleri ile birlikte toplam 600 milyon kadın kredi kullanarak üretime dahil olmuş. Eskişehir'de ise 2008 yılında programa başlandı ve 2 yılda toplam 1500 kadın bu kredilerden yararlandı. Eskişehir'de yaklaşık 2 trilyon lira dağıttık.

Neden daha büyük miktarlarda kredi verilmiyor?

Bunun en büyük nedeni kadınların geri ödemelerinin kolay olması. Bu program ekonomik üretime girebileceği halde

1 Eylül ya da 21 Eylül Dünya Barış Günü

Birleşmiş Milletler 1981'de Genel Kurul'un açılış günü olan her Eylül'ün üçüncü salı gününü "Uluslararası Barış Günü" ilan etti ve 2001'den bu yana bu şekilde kutlanıyor.

kişilere hibe verilmesinin yanlış olduğu iddiasını taşıyor. Kadınlara küçük krediler vererek ekonomiye katılmalarının sağlanması amacı ile küçük hibeler vermekteyiz.

Bu program yoksullukla mücadelede bir çare olabilir mi?

Şu an için bu kadar iddialı olmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Belki ileride bunu söyleyebiliriz ama şu an için yoksulluğu azaltmakla yetinmek bence yeterli. Ama

belki de en önemli katkısı ekonomik faaliyet yürütme potansiyeli olan kadınların "sosyal yardım" adı altında hibeler alarak bizim dilencilik kültürü dediğimiz ve kadını üretimin dışında tutan "devlet baba" anlayışından kurtarmaya çalışmasıdır. Hibe vermek yerine kredi vererek yardımlaşma zihniyetinden çok, popüler tabirle balık tutmayı öğretmekle yoksullukla mücadele etmeye çalışıyoruz.

"Bütçenin nasıl bölüşüldüğü önemli!"

Sosyal Haklar Derneği'yle de (SHD) söyleştik bu sayımızda. Oldukça yeni bir dernek olmasına rağmen, kapsamlı çalışmalar yürüten SHD üyeleriyle hem örgütün faaliyetleri hem de 'sosyal politikalar' üzerine konuştuk, ancak yerimizin darlığı nedeniyle ancak özetini yayımlayabiliyoruz.

SHD neler yapıyor?

Temel faaliyetimiz, sorun alanlarının tespit edilmesi ve veri toplama çalışmaları. Bunu da Sosyal Hak İhlalleri Raporu ile yapıyoruz. 2006 yılından beri aylık olarak çalışma, eğitim, sağlık, kent, engelli hakları konularında ihlalleri tek tek derliyor ve bir rapor yayınlıyoruz. Çok ilginç sonuçlar ortaya çıkıyor, basit bir 3.sayfa haberi gibi göreceğiniz birçok vakayı üst üste koyduğunuzda hükümetlerin uyguladıkları sosyal politikadaki aksaklıklar daha da görünür hale geliyor.

Rapor dışında da temalı atölyeler düzenliyoruz. Mümkün olabildiğince ilgi alanımıza giren tüm sempozyum, panel türü etkinliklere katılıyor, çeşitli dergilere akademik makaleler gönderilmesini teşvik ediyoruz. Aksi durumda birçok faaliyet sadece hak mağdurları ile dayanışma ötesine gitmiyor.

Bunların yanı sıra, Ümraniye'de, ortak kurucusu olduğumuz Ümraniye Sosyal Dayanışma ve Eğitim Merkezi (ÜSDEM) üç sendika ve bir derneğin bir araya gelerek faaliyet gösterdiği bir merkez. Yine Ümraniye'de açılan Kadın ve Gençlik Evi, henüz üzerinde konuşmak için erken olsa da, niteliği ile kadın hareketini sosyal haklarla birleştiren özgün bir faaliyet olma yolunda ilerliyor.

'Sosyal hak' dediğimiz kavram devlette özellikle de yerel yönetimlerce nasıl algılanıyor? Bununla ilgili olarak yeterince politika üretildiğini düşünüyor musunuz?

Eğitim, sağlık gibi çok temel sosyal haklar kamunun elinden çıkınca, onlara ulaşılması daha da zorlaşıyor. Daha da kötüsü buralar artık "gelir kapısı" olarak görünmeye başlıyor. Geriye ne kalıyor? "Sadaka", hem de tam anlamıyla "sadaka". Yani kimin nasıl hak etmesi gerektiği belli olmayan, biat edenlerin alabildiği, siyasi parti/il/ilçe teşkilatlarında hazırlanan "muhtaçlar listesi". Bugün sistemin geldiği noktada, iktisadi bölüşüm ilişkilerine müdahale edilmesi gerektiğini düşünüyoruz, yoksa haklar sadece söylemde kalır. Her yıl yapmaya çalıştığımız "Halk İçin Bütçe" kampanyası buna iyi bir örnek.

Daha etkin sonuçlara ulaşabilmek için neler önerirsiniz?

Bütçenin nasıl bölüşüldüğü önemli. Örneğin, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bütçesi Sağlık Bakanlığı'ndan fazla. Milli Eğitim Bakanlığı bağış olmazsa okul yapmıyor, Futbol Federasyonu'nun bütçesi Halk Sağlığı Hizmetleri'ne ayrılan payın neredeyse 10 katı. Bu örnekler o kadar çok ki. Burada siyasetçiler bir bölüşüm tercihi yapıyorlar, bu tercihlerin farklı olmasını zorlamak gerekiyor. SHD ile ilgili ayrıntılı bilgi için: www.sosyalhaklar.org

Bölge Sivil Toplum Örgütleri İnisyatifi'nden çözüm önerileri

Diyarbakır'da bir günlük çalıştay düzenleyen 20 ilden 649 sivil toplum örgütü, Kürt sorununun çözümünde müzakere sürecinin başlatılması için rol alacaklarını belirterek, bundan sonra "Bölge Sivil Toplum Örgütleri İnisyatifi" olarak çalışmalarını yürüteceklerini açıkladı. Artan operasyonlar ve çatışmalarla birlikte gelişen yeni süreç karşısında Diyarbakır'da toplanan bölgenin 20 ilinin 649 sivil toplum örgütü, yaptıkları bir günlük çalıştayın sonuç bildirisini açıkladı. Sümerpark Resepsiyon Salonu önünde düzenlenen basın toplantısı ile sonuç bildirisini kamuoyuna açıklayan sivil toplum örgütlerinin basın açıklamasına çok sayıda sivil toplum örgütü temsilcisi katıldı.

STÖ temsilcilerinin çalıştay sonrası çözüm talepleri şöyle;

- Çatışmasızlık ortamının yaratılması olmazsa olmaz.

TSK operasyonlara son versin, PKK eylemlerine son versin. Siyasal çözümün önünü açacak bir barış iklimi oluşturulmalı.

- Diyalog süreci başlatılmalı. Kendini sorunun tarafı gören hiçbir taraf dışlanmamalı.
- Çoğulculuğu, demokratik değerleri, özgürlüğü ve eşitliği esas alan yeni bir anayasa çabasını destekliyoruz.

- Bütün siyasal görüşlerin kendini rahatça ifade edebileceği bir siyasi partiler rejimi gerekiyor. Seçim barajı kaldırılmalı ya da makul bir seviyeye düşürülmeli.
- TMK mağduru çocukların mağduriyetini giderecek düzenlemeler acilen yapılmalıdır. TMK kaldırılmalı, TCK'nin evrensel hukuka aykırılık taşıyan ve adaletsizliğe sebebiyet veren hükümler ile mevzuattaki benzer anti demokratik kanunlar haklar temelinde değiştirilmeli.

Örgütlenme özgürlüğü

Kurdî- Der Van Şubesine kapatma davası

Kürt Dili Araştırma ve Geliştirme Derneği (Kurdî-Der) Van Şubesi hakkında "kanuna ve ahlâka aykırı hale geldiği" iddiasıyla açılan kapatma davasının ilk duruşması 22 Temmuz'da Van 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görüldü. Duruşmayı Kurdî-Der Genel Başkanı Remzi Azizoğlu, Van Şube yöneticileri, İHD Van Şubesi, STGM, çeşitli sivil toplum örgütü temsilcileri ile vatandaşlar izledi.

Adliye çıkışında kısa bir basın açıklaması yapan Av. Cemal Demir, Kurdî-Der Van Şubesi

tarafından 2008 yılında yapılan ve suç teşkil ettiği iddia edildiği için iddianamede yer alan basın açıklamasının yasal olduğunu söyledi. Demir, "Açıklama sırasında dile getirilen 'Anadilde eğitim istiyoruz' talepleri suç olarak kabul edilemez. Türkiye bu konuda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin altına imza atmıştır. Derneklerin açıklamaları düşünce özgürlüğü kapsamında" şeklinde konuştu. Duruşma 30 Eylül 2010 tarihine ertelendi.

Toplumsal cinsiyet

Duuuuur!!!

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın, İzmir Kadın Dayanışma Derneği, Van Kadın Derneği ve Avusturya'dan Women Against Violence Network - WAVE (Şiddete Karşı Kadın Ağı) ile birlikte yürüttüğü "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Köprüler Kuruyoruz" projesi kapsamında, "Farklı Deneyimler, Ortak Hedefler" başlıklı bir konferans düzenlendi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Songül Sallan Gül, sığınma evlerinde kalan kadınların profilinin çıkarılmasına yönelik araştırmasının ön sonuçlarını açıkladı.

Gül'ün açıkladığı sonuçlar şöyle:

- * Kadınların yüzde 57'si karakollar vasıtasıyla sığınma evlerine getiriliyor. Kadınların yüzde 22'si belediyelere, yüzde 9'u da SHÇEK'e bağlı sığınma merkezlerine başvuruyor.
- * Kadınların sığınma evlerindeki kalış süresi bir hafta ile 8 ay arasında değişiyor. 3 ay ve üzeri kalanların oranı yüzde 7'de kalıyor.
- * Sığınma evlerindeki kadınların yarısından fazlasını 30 yaş altı kadınlar oluşturuyor. 14-18 yaş arasındaki kadınların oranı yüzde 15. Bunların yüzde 70'i SHÇEK'e bağlı sığınma evlerinde kalıyor. Bu grup arasında çocuk, anne, yaşlı gebe ya da enstet mağdurları yer alıyor.
- * 50 yaş üzeri ve çocuklu kadınları almamak için kurumlar bahane buluyor.
- * Sakatlar, fuhuş yapanlar ve uyuşturucu kullananlar kurumlara alınmıyor.
- * Sığınma evlerindeki kadınların yüzde 13'ü okuma yazma bilmiyor. Yüzde 74'ü ilkökul eğitim almış, yüzde 2'si üniversite mezunu.
- * Bu kurumlarda kalan kadınların evlilik süresi 6 aydan 30 yıla kadar değişiklik gösteriyor.

* Kadınların yüzde 47'si 13 ile 17 yaş arasında evlilik yapmış, yüzde 13'ü ise cinsel istismara uğramış.

* Kurumlara sığınan kadınların yüzde 34'ü dayaktan kulak kesmeye kadar uzanan geniş bir yelpazede fiziksel şiddet görmüş.

* Sığınma evlerindeki kadınların yüzde 52'si kurumda çocuklara yönelik hizmetlerin yetersizliğinden yakınıyor.

* Bu kurumlardan çıkanların yüzde 52'si çocuklarıyla birlikte

yaşamak istiyor.

* Kurumlardan ayrılanların yüzde 5'i iş bulabilirken, yüzde 36'sı da çaresizlik yüzünden evlerine geri döndüklerini söylüyor.

Konferansın açılışında konuşan ve Mart ayında başlatılan proje kapsamında psikologlara ve sosyal hizmet uzmanlarına yönelik atölye çalışmaları gibi çeşitli etkinlikler düzenlediklerini belirten Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı gönüllüsü İlke Gökdemir ise, proje çerçevesinde

bir web sitesinin de kurulacağını, bu sitede kadına yönelik şiddetle ilgili konulara ve İnternet sitesi olmayan kadın kuruluşları ve derneklerden haberlere yer vereceklerini duyurdu.

16 Eylül Uluslararası Ozon Tabakasını Koruma Günü

Ozon tabakasının korunmasına ilişkin uluslararası bir sözleşme olan Montreal Protokolü'nün imzalandığı 16 Eylül, dünyada "Uluslararası Ozon Koruma Günü" olarak kutlanıyor.

"Kooperatif girişimler kadınları güçlendirir"

S.S.Akdeniz Kadın Kültür ve İşletme Kooperatifleri Birliği, 2009 yılında yedi ayrı kadın kooperatifinin bir araya gelmesiyle Türkiye'de bir ilki oluşturdu. Çevre illerdeki kadın kooperatiflerinin katılımına da açık olan birlik, 50 üye ile başladığı çalışmalarına 250 üye ile devam ediyor.

Çukurova Belediyesi'nin tahsis ettiği binada çeşitli seramik ve cam ürünleri, özgün ince ve kalın dokuma, ayrıca Karaisalı kilimi, keçe ev ürünleri, mefruşat, giyim, kuaför, bilgisayar, muhasebe, İngilizce kurslarının yanı sıra, halk oyunları ve Türk sanat müziği korusu ile çalışmalar sürüyor.

Yapılan alan taramasıyla bugüne kadar toplam 590 kadına ulaşıp, kadınların talepleri doğrultusunda eğitimlerini belirleyen birlik, gelir seviyesi düşük olan ve kendi gelirini elde edemeyen kadınlarla çalışmalarını sürdürerek kadınların kendi maddi kazançlarını sağlamalarına verdiği eğitimlerle destek sağlıyor. Bugüne kadar uluslararası kooperatiflerden 18 ayrı temsilci birliği ziyaret ederek çalışmaları hakkında bilgi aldı.

Birleşmiş Milletler'in 2012 yılını Uluslararası Kooperatifler Yılı olarak ilan etmesi ekonomik ve sosyal kalkınmada kooperatiflerin önemine dikkat çekiyor.

"Kadın cinayetlerinin hesabını soracağız"

Eskişehir Demokratik Kadın Platformu kadın cinayetlerinin peşinde olduğunu göstermek için Eskişehir sokaklarındaydı. İki hafta arayla düzenlenen eylemlerde kadınlar, kadına yönelik

şiddete ve kadın cinayetlerine karşı ses çıkartmayı amaçladı.

Platform adına yapılan açıklamada her geçen gün kadın cinayetleri artarken kadınları öldüren erkeklere verilen cezaların, yasaları koyan devlet tarafından hafifletildiği, çeşitli gerekçeler bulunarak kadın katillerine verilen cezaların elden geldiğince azaltıldığı iddia edilen açıklamada şu görüşlere yer verildi:

"İşledikleri cinayetlerden, 'haksız tahrik indirimi' gibi cezaları azaltıcı maddelerden yararlanarak, işledikleri cinayetin bedelini ödetmeyecek cezalar ile kurtulan erkekler, cezaevinden çıktıktan sonra da kadınları katletmeye devam etmektedir. Ayrıca verilen cezaların düşüklüğü nedeniyle, devlet tarafından kadınların cinayetlerle katledilmesinin önüne geçmek şöyle dursun, adeta kadın cinayetleri teşvik edilmektedir! Bizler kadın cinayetlerini durdurana kadar, 'haksız tahrik indirimi' gibi yasalar kaldırılana kadar davaların takipçisi olacağız."

Çocuk hakları

Hak ve Özgürlükler Platformu taş atan çocukları ele aldı

Afyonkarahisar Hak ve Özgürlükler Platformu, taş atıkları gerekçesiyle yargılanan çocukların ne olursa olsun çocuk mahkemeleri tarafından yargılanmaları gerektiğini dile getirdi. Merkez PTT önünde bir eylem yapan platformun sözcüsü avukat Murat Uçur, 4 binin üzerinde çocuğun 'taş atıkları gerekçesiyle' yargı önünde yetişkinlerle bir tutulduğunu, Terörle Mücadele Yasası'nın öngördüğü cezalara çarptırıldığını veya hâlâ ceza sırasını beklediğini, ve çocukların öncelikle rehabilitasyona tâbi tutulmaları gerektiğini ifade etti.

Uçar, gerek bu konuda gerekse diğer temel hak ve özgürlükler konusunda bütün siyaset aktörlerinin, iktidarıyla muhalefetiyle, acil ve kayıtsız şartsız bir araya gelmeleri ve çözüme katkı sağlayacak kararları hayata geçirmelerinin elzem olduğunu söyledi.

Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 191 ülkenin imzaladığı protokol, ozona zarar veren kimyasalların üretimi ve tüketimini durdurmayı amaçlıyor. Protokol, büyük çaptaki çevresel problemlerin ortaklaşa çözümünü hedefleyen, "en başarılı" uluslararası sözleşmelerden biri olarak görülüyor. Ülkeler, bu günü her yıl konuyla paralel bir dizi etkinlikle kutluyorlar.

Engelli Hakları

Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı

İzmir'de yerleşik Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı (TÜRGÖK) Türkiye'nin her yerine, ayrıca İngiltere, Hollanda, Kıbrıs, Amerika, Almanya'ya ücretsiz ve iadesiz hizmet veriyor. Üyelerine sesli ve Braille (kabartma) baskılı roman, ders kitabı, ÖSS, KPSS, SBS, Açık Öğretim (lise, ilköğretim) soru bankaları ve sınav testleri hazırlıyor. Ayrıca aylık yayın organları olan; ilköğretim 1. kademe öğrencileri için "Yavru Balarısı" (kabartma) dergisi, 2. kademe öğrencileri için "Balarısı" (kabartma) dergisi, lise öğrencileri ve yetişkinler için de sesli MP3 formatında "Arkadaş" dergisi hazırlanarak ücretsiz olarak kargo ile adreslerine gönderiliyor.

Kitaplık hizmeti alan görmeyenler böylelikle kendi kitaplıklarını da oluşturuyorlar. Kitaplıkta 4 okuma kabini, bilgisayar kurs odası, gönüllü çalışma salonu, kabartma baskı üniteleri bulunuyor.

TÜRGÖK bugüne değin pek çok sivil toplum örgütüyle birlikte pek çok farklı projeye imza attı. Son olarak 2009 yılında Karşıyaka Soroptimist Klübü ile ortaklaşa yürüttüğü Görme Özürlüler için Braille ve Türkçe Konuşan İmla Kılavuzu projesi ile İzmir Kalkınma Ajansı'ndan destek aldı.

TÜRGÖK'le ilgili ayrıntılı bilgi için:
0232-224 26 27 - 0 232-224 32 33,
bilgi@turgok.org

Yaşlı Hakları

Yaşlı Hakları Kampanyası

Yaşlıların haklarını korumak, kaliteli bir yaşam sürdürmelerine destek vermek için kurulan Yaşlılarla Dayanışma Derneği (YDD), Adana'da yaşayan yoksul yaşlılar için bir kampanya düzenledi. Yaşlı nüfusun yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, toplumsal bütünlüğe sağlanması, geçim ve sağlık problemlerinin çözülmesi ve hayattan zevk alarak yaşamaları için hak temelli çalışmalar yapan dernek, işe yoksul yaşlıların tespiti ile başladı. Yapılan kampanya hakkında bilgi veren YDD Başkanı Emel Varkal, "Yaşlı hakları, yaşlının ekonomik, barınma, sağlık, güvenlik, beslenme gibi fiziksel ihtiyaçların ötesinde bulunduğu çevresi ile kültürüne, inançlarına, alışılmış

yaşam tarzlarına uygun kaliteli bir yaşam hakkıdır. Kampanyamızın önceliği yaşlıların hakları konusunda bilinçlenmeleridir. Bunu da hazırladığımız broşürlerle, toplantı ve yüz yüze görüşmelerle

yapmaya çalışıyoruz" dedi. Kampanyalarının bir yardım kampanyası olmadığını, yardım kampanyalarının onur kırıcı, rencide edici bağımlılık yapan bir sistem olduğu için kabul edilemeyeceğini vurgulayan Varkal, "Günümüzde yaşlı ihtiyaçları geleneksel hayırseverlik sistemi ile karşılanmakta karşılığında şükretmeleri, minnettarlık duymaları beklenmekte ve hatta istismar edilmektedirler. Basit ihtiyaçların giderilmesiyle yoksulluğun önüne geçemez, sonucu değiştiremezsiniz, yoksul yine yoksuldur. Ancak yaşlılara hakları tanındığında aynı durum söz konusu olamaz. Bunun için 'muhtaç durumda olanlar' için yardım kampanyası yapmamamız, buna karşılık haklarına kavuşmaları için desteklememiz, yaşamlarındaki yoksulluğu, acıları ve haksızlıkları ele almamız gerekmektedir" dedi. Yaşlıların yoksulluğunun temeldeki nedenlerinin belirlenmesi, hak sahiplerinin bu haklarını talep edecek şekilde güçlendirilmesi ve karar vericilerin de yükümlülüklerini yerine getirmelerinin sağlanması gerektiğine değinen Varkal, YDD'nin bu bilinçle hedef kitesini tanımak, ihtiyaçlarını tespit etmek amacı ile yaşlıları ziyaret ettiğini, yüz yüze görüştiklerini anlattı.

22 Eylül Dünya Arabasız Günü

22 Eylül günü Avrupa'da birçok kentte bir kaç yıldan beri Arabasız Gün olarak kutlanıyor. Birçok Avrupa ülkesinde kentlerde otomobilin hakimiyetine ve otomobil merkezli yaklaşımlara karşı "Kendi Kentimde Arabasızım" sloganları eşliğinde etkinlikler yapılıyor. Çizer: Aydan Çelik – barisapedal.org

Mevzuat

Ayrımcılığın önlenmesi

Hayatın çeşitli alanlarında, çeşitli biçimlerde, bilerek ve isteyerek ya da gündelik hayatta genel algının meşru/mazur gösteren örtüsü altında farkında bile olmadan uygulanan/ karşılaşılan ayrımcılığın önlenmesi, insan hakları örgütlerinin hassasiyetle üzerinde durduğu bir çalışma alanı. Uluslararası belgeler ve ulusal mevzuat açısından bakıldığında ayrımcılığın yasaklanması ve önlenmesi, eşitlik ilkesi bağlamında hukuka yabancı bir alan değildir. Uluslararası/üstü belgelerde yer alan ayrımcılık yasağı ve eşitlik ilkesi Anayasanın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde de ifade edilmiştir.

Bu anayasal kural karşısında kanun önünde eşit bireylerin her türlü ayrımcı uygulamadan korunması gerektiği açıktır. Ancak eşitlik ilkesinin uygulanmasında "ancak eşit konumda olanlar arasında eşitlik" gibi (aslen anlamlı olabilecek) bir yaklaşımın salt biçimsel algılanması ve "eşit konumda olma"nın ne anlama geldiğine ilişkin belirsizlik ve dolayısıyla keyfilik, eşitlik ilkesini ayrımcı uygulamalar karşısında yeterli hukuksal koruma sağlayan bir ilke olmaktan çıkarmaktadır. Bu "belirsizliğin" olağan yasama, yürütme ve yargı uygulamasıyla ortadan kaldırılarak ayrımcılığın önlenmesi mümkün olmakla birlikte, ayrımcılıkla mücadele alanındaki deneyimlerin ve bilgi birikiminin hukuk düzeninde yeni hukuksal kavramlarla görünür kılınması, ayrımcılığın engellenmesinde önemli ve mesafe almaya yarayan bir araçtır.

Bu anlayışla İnsan Hakları Ortak Platformu'nun (İHOP) koordinasyonunda oluşturulan çalışma grubu tarafından, ilgililerin/tafaların katıldığı toplantılarda ortaya çıkan öneriler çerçevesinde "Ayrımcılığın Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması Kanunu Taslağı" adıyla hazırlanan ve değerlendirilmek üzere ilgili sivil toplum örgütleri ve meslek kuruluşlarına iletilen çalışma sonrasında Hükümetin bu

konudaki iradesini ortaya koyan "Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu Kanun Tasarısı Taslağı" kamuoyunun bilgisine sunuldu. Her iki taslak da "yasama, yürütme ve yargı organları ile gerçek kişiler ile kamu ve özel tüzel kişilerin eşitlik ilkesine ve ayrımcılık yasağına uygun davranmasının sağlanması"na gerçekleştirmeye yöneliktir. Hemen belirtmek gerekir ki ayırım gözetmeksizin "yasama, yürütme, yargı" alanlarındaki ayrımcılığın önlenmesinin kanun konusu yapılması hukuk tekniği açısından önemli zorluklar doğuracak niteliktedir. Buradaki zorluk kanun taslağının yürütme ve idare dışında, yasama ve yargı erklerini de doğrudan kapsamına almasından kaynaklanmaktadır.

Her iki taslakta da temel olarak ayrımcılık alanları tanımlanarak ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik alanında faaliyette bulunacak kamu tüzel kişiliğine sahip bir birim oluşturulmaktadır. Hükümet taslağında ayrımcılık alanlarına ilişkin önemli ölçüde İHOP çalışma grubunun oluşturduğu taslak dikkate alınmış olmakla birlikte, özellikle bu alanda faaliyette bulunacak "Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu" ile ilgili olarak bu yapının oluşumunda büyük ölçüde, yetkilerinde kısmen farklı düzenlemeler öngörülmüştür. İki metnin benzerlik ve farklılıkları bir yana, bu aşamada, her iki taslağın başta konuya yaklaşımı ve bu çerçevede getirdiği çözümler olmak üzere tartışılması ve her halde ayrımcılığın her alanda önlenmesine yönelik etkili hukuksal araçların oluşturulması fikrinin takip edilmesi önemli görünüyor.

Bu sayıdaki Mevzuat bölümü Ayrımcılık Yasa Taslağı çalışma grubunda yer alan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Görevlisi Ayhan Tekinsoy'un katkısıyla hazırlandı.

Sivil Aktivistler Barış Dikilitaş (Sarmaşık -Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği)

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde lisansını ve İletişim Bilimleri'nde "Türkiye'de Demokratikleşmenin Bir Aracı Olarak Sivil Toplum" konulu teziyle yüksek lisansını tamamlayan Barış Dikilitaş çalışma hayatına finans sektörüyle başladı. 2004 yılından itibaren Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın sosyo-ekonomik kalkınma ve girişimcilikle ilgili bir projesiyle dezavantajlı gruplara yönelik kalkınma ve sosyal politikalar alanına adım attı. 2006'yla birlikte Diyarbakır'daki yerel yapıların oluşturduğu Sarmaşık-Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'ne katılarak özellikle Kürtlerin yaşadığı yoksulluğu anlama ve olumsuz etkilerini azaltma çabası içinde oldu.

Sarmaşık Derneği, son 20 yılda Diyarbakır'a yönelen zorunlu göçün ve üretimsel anlamda geri kalmışlığın toplum üzerindeki etkilerini sosyo-ekonomik açıdan araştırmak, raporlamak ve özellikle dezavantajlı grupların (işsizler, kadınlar, çocuklar, engelliler) durumlarını iyileştirebilecek projeler uygulamak amacıyla Nisan 2006'da, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşları, sanayici ve işadamları dernekleri ve meslek birliklerinden 32 kurucunun bir araya gelerek kurdukları bir yapılanma.

Yoksullukla mücadele konusunun sivil toplum örgütleri tarafından hak temelli olarak algılanmaya başlanması Türkiye'de neden bu kadar geç gerçekleşti sizce?

Genel anlamda temel nedeni "sivilleşme" ihtiyacının ve bu ihtiyacı karşılayacak arayış ve faaliyetlerin şu anki "hak temellilik" tanımlamalarına uygun şekilde ifade edilmesinin geç gerçekleşmesidir. Bunun da arkasında bence devlet ve birey arasındaki ilişkinin devlet tarafından, çok büyük bir ağırlıkla devlet lehine düzenlenmesi ve geliştirilmesi yatıyor. "Sivilleşme" arayışlarının pratik ve teorik düzeyde gecikmesiyle ve geciktirilmesiyle doğrudan ilintili. Özel anlamda ise bugüne kadar Türkiye'de yoksullukla mücadelede 'yoksula yardım etmek' mantığıyla bakıldı. Siyasi yelpazenin her tarafındakiler bu mantığa sahip maalesef.

Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda diğer bölgelere göre daha farklı bir yoksulluk mu yaşanıyor?

Aslında yoksulluğun her bölgede ve her grupta farklı dinamikleri var. Ben kendimi bildim bileli Romanlar yoksul tanımının ve yaşamının içindedir. Kürtlerin yaşadığı yoksulluğun farklılığı ise özellikle 1980 sonrası devlet politikalarının etkisinde aramak gerekir bence. Kürtlerin asimilasyon sürecinin hızlandırılması -ki çok boyutludur bu- sosyo-ekonomik anlamda geriletilmesi ve politik olarak örgütlenmesinin önüne geçilmesi amacıyla, tehcir (yerinden edilme, göçertme, zorla göç ettirme) uygulanmasına başlandı. Köyler boşaltıldı. Tam da burada başlayan durumun vahimliği, çünkü Kürt toplumu sanayi toplumu değil, kendi kendine yetebiliyor ama bir pazar ekonomileri yok. Gerçi 20'inci yüzyılın başına kadar kendi pazar ekonomileri vardı, ulus devletlerin sınırları henüz Kürtlerin yaşadığı alanı birbirinden ayırmamıştı ama. Sonuçta boşaltılan köylerden gelen yaklaşık 3 milyon köylü -kendilerine yetebilen bir durumdan çıkıp - sosyo-ekonomik ve kültürel inisiyatiflerini kaybederek, bağımlı hale geldiler/ getirildiler. Bu esnada Türkiye'nin neo-liberal ekonomik politikaları uygulamaya koymasına da hesaba katarsak, domino taşlarının devrilmesi gibi, bildiğimiz anlamdaki yoksulluk tanımını aşarak geniş bir yoksulluk durumu yaşamaya başladılar. Evet, farklı bir yoksulluk yaşanıyor, çünkü bu bölgelerde yaşanan yoksulluk etnik, politik, sosyo-ekonomik ve kültürel temelli ve bildiğimiz tüm insan hakları içeriklerine aykırı.

Sarmaşık Derneği yoksullukla mücadele için neler yapıyor?

Biz ilk önce Diyarbakır'ın yoksulluk verilerini ve en önemli ihtiyaçları anlamaya çalıştık. Bu nedenle 6000'e yakın hanenin incelemesinin yapıldığı "Diyarbakır Kent Yoksulluk

Haritası" araştırmasıyla derneğin çalışma alanlarını belirledik. Temel gıda ihtiyacını karşılayamayan yaklaşık 2500 ailenin yararlandığı Gıda Bankası'nı oluşturduk. Gıda Bankası sadece hak sahiplerinin değil bu hakkın kullanımına katkı sunan proje ortaklarının dayanışma şekliyle de önemli bir model. Diyarbakır'da yaklaşık 5000 aileye ulaşmayı düşünüyoruz. Yine çoğunluğunu bu ailelerden gelenlerin oluşturduğu 120 çocuğa sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitimsel alanlarda destek sunuyoruz. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin Mesleki Eğitim Merkezi'yle birlikte işsiz yurttaşlarımıza doğalgaz eğitimi olanağı sunuyoruz. Kadın sağlığına ilişkin ve lohusalık dönemini iyileştirme ve hijyene yönelik Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı'yla (TAP) pilot projeler uyguladık. Tüm bu çalışmalarda en önemli amaçlarımızdan birisi de Diyarbakır'ın yerel dinamiklerini harekete geçirmektir ve bunu başardığımızı söyleyebilirim. En sevdiğimiz slogan da Gıda Bankası'na desteğin artırılmasına yönelik yürüttüğümüz kampanyamızın sloganı olan ve kısa bir süre önce yitirdiğimiz yönetim kurulu üyemiz sevgili Evrim Alataş'ın son notkasını koyduğu "El Açtırmayalım; El Ele Verelim".

Dernek olarak bölgede faaliyet göstermenin zorlukları neler?

Diyarbakır gibi hem toplumsal yapının kırılğan hem de toplumsal kurumların pozisyonları anlamındaki ayrışmaların oldukça fazla olduğu bir yerde herkesi içeren bir kesit yaratmak zor. Sadece hizmet alacak ya da belirli bir hakkı kullanacak olanlar için değil, hizmeti vermekten resmen sorumlu olan ya da gönüllü sorumluluk alan kişi ve kurumlarla ilgili de söylüyorum. Ortak çalışmalar yapmak istediğimiz kamu kurumlarının, STÖ'lerin ve bazı yerel yönetim kurumlarının yaklaşımlarında -klasik yoksulluk

tanımını ve yoksullukla mücadele yöntemlerini aşamamış olmalarından dolayı- olumsuzluklar olduğunu düşünüyorum. Sanılmasın ki biz tamamen aştık, ama birlikte çalışmazsak nasıl aşılabılır? Neden ve sonuçları daha geniş bir perspektifle tanımlamaya çalışmazsak, zaten bildiğimiz zorlukların üstesinden gelmeyi bırakın daha da derin zorluklar, sorunlar yaratabiliriz.

Diğer alanlarla karşılaştırma yaptığınızda, yoksulluk alanında çalışma yapmak bir aktivist olarak sizi nasıl etkiledi?

İnsan haklarının ve ihallerinin hemem hemen tüm boyutlarını içeren bir alan, dolayısıyla beni ve birlikte çalıştığım arkadaşlarımı oldukça geliştirdiğini söyleyebilirim.

Sarmaşık -Yoksullukla Mücadele ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği

Tel: 0412 2376551 • Faks: 0412 2376552

E-posta: info@sarmasik.org.tr • www.sarmasik.org

Adres: Turgut Özal Bulvarı, Aydın Şelale Evleri B7 Blok

Kat:4 Daire:11 Bağlar, Diyarbakır

STGMD

Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu Başkanı: Levent Korkut
Başkan Yardımcısı: Ayhan Bilgen
Genel Sekreter: Gürcan Banger
Sayman: Feray Salman
Üyeler: Şeyhmus Diken, İhsan Özbek, Uygur Özemesi

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği adına sahibi: Levent Korkut
Sorumlu Yazışları Müdürü: Gamze Göker
Grafik Tasarım: Gülru Höyük
Karikatürler: Sarkis Paçacı

ISSN 1306-5297

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi

708. Sok. 14/9, 06550
Yıldız Çankaya, Ankara
Tel: (312) 442 42 62 (pbx)
Faks: (312) 442 57 55
e-posta: bilgi@stgm.org.tr
web: www.stgm.org.tr

STGM İstanbul İletişim Ofisi

Meşrutiyet Cad. Kibeleliade Sok. No: 3/1
Şişhane Beyoğlu, İstanbul
Tel: (212) 292 00 60 Faks: (212) 292 00 64
e-posta: istanbul@stgm.org.tr
web: http://istanbul.stgm.org.tr

STGM Adana Yerel Destek Merkezi

Kurtuluş Mah. Ziyapaşa Bul. Kızılay Kan Merkezi
Sok. (64010 Sok.) Dr. Muzaffer Ersalan Apt.
No: 14 K: 1 D: 1 Seyhan, Adana
Tel: (322) 453 04 50 - 51 Faks: (322) 453 04 02
e-posta: adana@stgm.org.tr
web: http://adana.stgm.org.tr

STGM Denizli Yerel Destek Merkezi

Saltık Mah. 1521 Sok.
No: 16 D: 1, 20100 Denizli
Tel: (258) 241 60 11 Faks: (258) 241 50 11
e-posta: denizli@stgm.org.tr
web: http://denizli.stgm.org.tr

STGM Diyarbakır Yerel Destek Merkezi

Fabrika Cad. Sümerpark Kampüsü
Kent Gönüllüleri Binası Kat: 1 Diyarbakır
Tel: (412) 226 60 77 Faks: (412) 226 30 65
e-posta: diyarbakir@stgm.org.tr
web: http://diyarbakir.stgm.org.tr

STGM Eskişehir Yerel Destek Merkezi

Deliktaş Mah. Gürman Sok.
No: 16, 26090 Eskişehir
Tel: (222) 220 40 36 Faks: (222) 220 40 76
e-posta: eskisehir@stgm.org.tr
web: http://eskisehir.stgm.org.tr